

**TARBIJAKAITSE JA
TEHNILISE JÄRELEVALVE
AMET**

Hanno Pevkur
Kaitseministeerium
info@kaitseministeerium.ee
Sakala 1
15094, Tallinn

Meie 23.05.2025 nr 2-2/2025/0588

**Arvamus kaitseministri määruse „Sõjarelv,
relvasüsteemi, sõjarelv laskemoona ja
lahingumoonade käitlemise nõuded ja kord“
eelno kohta**

Austatud Hanno Pevkur

Täname võimaluse eest avaldada arvamust kaitseministri määruse „Sõjarelv, relvasüsteemi, sõjarelv laskemoona ja lahingumoonade käitlemise nõuded ja kord“ (edaspidi **määrus**) eelnõule. Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (edaspidi **TTJA**) on eelnimetatud eelnõu ja seletuskirjaga tutvunud ning soovib esitada omapoolse arvamuse ja tähelepanekud.

1. Eelnõu § 2 lg 1 näeb ette, et *sõjarelv, relvasüsteemi, sõjarelv laskemoona ja lahingumoonade käitlemist ettevõttes korraldab selle juht, kes määrab muu hulgas ka käitlemise eest vastutava isiku.*

Kui ettevõttes on mitu tegevusharu (ladustamine, tootmine) võib TTJA hinnangul olla vajalik määrata käitlemise eest vastutav isik igale tegevusharule. Samuti tuleks reguleerida vastutava isiku määramise kord selliselt, et käitlemise eest vastutavat isikut oleks võimalik kindlaks teha. Vastutava isiku määramine peaks TTJA hinnangul olema tehtud kirjalikult. Teeme ettepaneku eelnõu muutmiseks viisil, mis ei välista mitme vastutava isiku määramist ning mis näeb ette määramise kirjaliku vormi.

2. Eelnõu § 4 lg 2 näeb ette, et *sõjarelv ja relvasüsteemi arvele võtmise dokumendid peavad sisaldama vähemalt järgmisi andmeid:*
 - 1) relva liik;
 - 2) teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse andmete kandmise kuupäev;
 - 3) mark ja mudel;
 - 4) seerianumber;
 - 5) kaliiber;
 - 6) valmistamisaasta;
 - 7) soetamisaeg, kui sõjarelv või relvasüsteem soetatakse;
 - 8) teenistus- ja tsiviilrelvade registrist kustutamise aeg ja põhjus;
 - 9) märkused lammutamisele või hävitamisele määramise, ümbertegemise, kadumise ja teiste oluliste asjaolude kohta.

TTJA hinnangul puudub pakutud süsteemi puhul selgus selles, mida konkreetsete andmete dokumenteerimisel arvele võetakse, kuivõrd osad eelnõu § 4 lg-s 2 loetletud andmetest võivad käia nii sõjarelv kui ka relvasüsteemi kohta. Näiteks on nii sõjarelv kui

relvasüsteem numbrilised, mõlemal on mudel ja mark, erinev valmistamise aasta ja soetamise aeg. Samuti tuleks regulatsiooni loomisel tähele panna, et relvasüsteemi elemente (sh kasutatavaid käsituli relvi) on võimalik välja vahetada. TTJA teeb ettepaneku reguleerida määruses sõjarelv ja relvasüsteemi arvele võtmise eraldi, tuues kummagi osas välja arvele võtmise dokumentide loetelu.

3. Eelnõu § 4 lg 3 p 4 näeb ette, et *sõjarelv laskemoona ja lahingumoonna arvele võtmise dokumendid peavad sisaldama muu hulgas toote allklassi (edaspidi ohuklass) ja sobivusrühma.*

TTJA teeb ettepaneku kasutada määruses üksnes terminit „ohuklass“, kuivõrd selline termin on kasutusel ka lõhkematerjaliseaduses ning ohtlike veoste rahvusvahelise autoveo Euroopa kokkuleppes (ADR). Lisaterminiks „allklass“ puudub TTJA hinnangul vajadus.

4. Eelnõu § 4 lg 4 näeb ette, et *soetatud või valmistatud sõjarelv, relvasüsteemi, sõjarelv laskemoona või lahingumoonna andmed esitatakse pärast sõjarelv, sõjarelv laskemoona või lahingumoonna soetamist või valmistamist 24 tunni jooksul relvaseaduse § 24 lõike 4 alusel kehtestatud nõuete kohaselt teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse.*

TTJA juhib tähelepanu, et relvasüsteemi hetkel teenistus- ja tsiviilrelvade registrisse kanda ei ole võimalik ning see eeldaks registri vastavaid arendustöid. Lisaks on relvasüsteemi puhul tegemist VIN-koodiga platvormidega, millele on väljastatud Eesti transpordivahendite registri registreerimismärk. Seega ei oleks mõistlik relvasüsteemi dokumenteerimine kahes riiklikus registris. TTJA teeb ettepaneku eelnõu § 4 lg 4 regulatsiooni teenistus- ja tsiviilrelvade registri osas relvasüsteemidele mitte kohaldada.

5. Eelnõu § 4 lg 5 näeb ette, et *kui toodetakse sõjarelv, relvasüsteemi, sõjarelv laskemoona või lahingumoonna olulisi osasid või komponente, võetakse need arvele juhul, kui neid müüakse eraldi tootena.*

TTJA hinnangul on oluline tähele panna, et laske- ja lahingumoonna puhul tuleb järgida lõhkematerjalidele direktiiviga 2008/43 esitatud jälgitavuse nõudeid ning arvele võtmine peaks olema kohustuslik olenemata sellest, kas toimub nende edasimüük. Teeme ettepaneku näha sättes ette, et kõik sõjarelv, relvasüsteemi, sõjarelv laskemoona või lahingumoonna olulised osad või komponendid võetakse eraldi arvele.

6. Eelnõu § 5 lg 2 näeb ette, et *kui ettevõtja käitleb ainult raskerelva või sellel põhinevat relvasüsteemi või nende olulisi osasid, võib raskerelva ja sellel põhinevat relvasüsteemi või nende olulisi osasid hoida relvatehases.*

Seletuskirja põhjal on sätte eesmärk erandi loomine, reguleerides olukorrad, millal ettevõttel ei pea olema relvahoidlat ega relvakappi. Seda seetõttu, et üldiselt on raskerelvad ja raskerelval põhinevad relvasüsteemid suurte mõõtude ja massiga ning ei mahu tavapäraste mõõtmetega relvahoidlasse. TTJA hinnangul tuleks kaaluda erandi laiendamist ning lubada erandi alla kuuluvate suurte osade või süsteemide hoidmise ka relvatehase territooriumil.

7. Eelnõu § 6 lg 1 näeb ette, et *relvakapp peab vastama relvaseaduse § 46 lõike 10 alusel kehtestatud nõuetele.*

TTJA teeb ettepaneku nimetatud sätte sõnastuse muutmiseks selliselt, et relvaseaduse võimalikul muutmisel ei oleks vajalik ka määruse muutmine. TTJA ettepanek on sõnastada kõnealune säte järgmiselt: *relvakapp peab vastama relvaseaduses kehtestatud nõuetele.*

8. Eelnõu § 9 lg 2 näeb ette, et *vastavalt lõikes 1 nimetatud määrusele peavad ruumide konstruktsioonid, avatäited, tehnilised lahendused, viimistlus ja sisustus olema tehtud vähemalt B-klassi tuletundlikkusega materjalist.*

Eelnõu § 9 lg 5 näeb ette, et *relvahoidla seinad peavad vastama ühele alljärgnevatest tingimustest:*

1) silikaattellistest sein paksusega vähemalt 380 mm;

2) raudbetoonsein paksusega vähemalt 150 mm, mis on armeeritud ühes või kahes kihis armatuuri võreavaga 200 x 200 mm ning armatuuri ühe või kahe varda summaarse ristlõikepindalaga vähemalt 175 mm²;

3) betoon-õõnesplokkidest sein paksusega vähemalt 190 mm, mis on armeeritud ühes või kahes kihis armatuuri võreavaga 200 x 200 mm ja armatuuri ühe või kahe varda summaarse ristlõikepindalaga vähemalt 175 mm² ning mille õõned on betooniga täidetud;

4) muu materjal, mis on sama tugev kui käesoleva lõike punktides 1–3 nimetatud materjal.

TTJA hinnangul esineb eelnõu § 9 lg-tes 2 ja 5 vastuolu, kuivõrd § 9 lg 2 lubab tuletundlikkuse klassi B (s.t süttiv, eraldub eriti vähesel määral suitsu) kuid § 9 lg 5 eeldab kivimaterjalide kasutamist. TTJA teeb ettepaneku esitada nõuded relvahoidlale ohutus- ja turvanõuete kaudu, mitte täiendavalt ehituslike materjalide näol. Alternatiivselt teeb TTJA ettepaneku kaaluda erinevatele ehituslikele elementidele erinevate tuletundlikkuse klasside määramist (A1, A2, B jne).

9. Eelnõu § 12 lg 3 näeb ette, et *relvahoidla ja piirdeaia vahele peab jääma vähemalt 15 m. Kui väline ohtlik mõju on tehniliste abinõude või looduslike tõketega välditud, võib piirdeaia kaugust vähendada.*

TTJA hinnangul tuleks reguleerida protseduur välise ohtliku mõju vältimise hindamiseks ning tuua välja kes saab teha otsuse, et kaugust võib vähendada. TTJA ettepanekul võiks piirdeaia kauguse vähendamise võimalikkust otsustada käitamisluba menetlev komisjon.

10. Eelnõu § 13 lg 2 näeb ette, et *relvatehase territooriumil võib hoida raskerelvi või sellel põhinevaid relvasüsteeme, kui raskerelval või sellel põhineval relvasüsteemil on eemaldatud oluline osa, mis muudab raskerelva või relvasüsteemi kasutamise võimatuks.*

TTJA ei näe, et oleks põhjendatud ja mõistlik relvatehase territooriumil näiteks konserveeritud raskerelvade (konserveerimiseks ei eemaldata olulisi osi) hoidmise keelamine. Teeme ettepaneku sätet muuta selliselt, et relvatehase territooriumil võib hoida raskerelvi või sellel põhinevaid relvasüsteeme, kui see on lubatud käitamisluga.

11. Eelnõu § 15 lg 1 näeb ette, et *ruumide konstruktsioonid, avatäited, tehnilised lahendused, viimistlus ja sisustus peavad olema tehtud vähemalt A2 tuletundlikkusega materjalist, mis on sätestatud siseministri 30. märtsi 2017. aasta määruses nr 17 „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded“.*

TTJA peab siinkohal asjakohaseks täiendavalt analüüsida, kas esineb oluline põhjendus, miks relvahoidla on tuletundlikkuse klassiga B ja relvatehas klassis A2. TTJA hinnangul peaks hoidla olema paremini turvatud, kuivõrd seal on ladustatud suures koguses

valmistoodangut või toormaterjali, tehases aga on valdavalt pooleliolevad tooted ja päevane kogus toormaterjali. Seega teeb TTJA ettepaneku hinnata relvahoidla ja relvatehase tuletundlikkuse klasse vastavalt hoone kasutusotstarbele.

12. Eelnõu § 17 näeb ette nõuded relvatehase uksele. TTJA hinnangul on oluline tähele panna, et relvatehases võivad olla erinevate funktsioonide ja turvasemetega ruumid: administratiivruumid, olmeruumid, toorainehoidla (turvatase vastavalt ladustatud materjalile), varuosade hoidla (turvatase vastavalt ladustatud materjalile), seadmete hoidla/garaaž, tootmisruumid, (ajutine) valmistoodangu hoiukoht, valmistoodangu hoidla (turvatase vastavalt materjalile). Hetkel ei ole määruse regulatsioon arvestanud sellega, kuidas lahendada erinevate funktsioonidega, kuid omavahel ühenduses olevate ruumide läbipääsud.

13. Eelnõu § 18 lg 3 näeb ette, et *relvatehase ja piirdeaia vahele peab jääma vähemalt 15 m. Kui väline ohtlik mõju on tehniliste abinõude või looduslike tõketega välditud, võib piirdeaia kaugust vähendada.*

TTJA hinnangul tuleks reguleerida protseduur, kuidas välise ohtliku mõju vältimist hinnata ning kes saab teha otsuse, et kaugust võib vähendada. TTJA ettepanekul võiks piirdeaia kauguse vähendamise võimalikkust otsustada käitamisluba menetlev komisjon.

14. Eelnõu § 18 lg 5 kohaselt võib relvatehase piirdeaiast loobuda, kui:
- 1) relvatehas asub ehitise ühes osas;
 - 2) ehitise ümber, milles relvatehas asub, ei ole võimalik ega mõistlik piirdeaeda ehitada;
 - 3) relvatehase seinad, laed ja põrandad on varustatud häireseadmetestikuga;
 - 4) relvatehasel on topeltuksed, mis vastavad standardi EVS-EN 1627 turvalisusklassile RC 3 või mõne muu samaväärse rahvusvahelise või Euroopa standardiorganisatsiooni standardi nõuetele, ning uste vahele moodustub lüüs;
 - 5) relvatehases käideldakse kuni 100 käsituli relva või 10 raskerelva või relvasüsteemi.

Eelnõu § 18 lg 5 puhul ei ole üheselt aru saadav, kas punktides 1-5 loetletud tingimused peavad olema üheaegselt täidetud. TTJA teeb ettepaneku selle eelnõus täpsemalt välja toomiseks. Lisaks palub TTJA lisada eelnõu § 18 lg 5 p-le 2 selgitus, kuidas tuleks hinnata piirdeaia ehitamise „mõistlikkust“. Täiendavalt teeme ettepaneku analüüsida, kas piirdeaiast võiks loobuda ka juhul, kui käideldakse ainult käsituli relvi või komponente.

15. Eelnõu § 19 lg 2 näeb ette, et *relvahoidla, relvakapi ja relvatehase turvamise korraldamisel peab arvesse võtma selles hoitavate sõjarelvade ja sõjarelva laskemoona ohtlikkust ning maksimaalset hoitavat kogust.*

TTJA hinnangul jääb ebaselgeks kuidas ja kes sättes toodut arvesse võtab ning kas ja kuidas see muudab ehituslikke nõudeid. TTJA teeb ettepaneku sättes välja tuua, et turvaplaani kooskõlastaks käitamisluba menetlev komisjon.

16. Eelnõu § 19 lg 3 näeb ette, et *ettevõtja peab arvestust relvatehase ja relvahoidla territooriumil viibivate külaliste kohta. Arvestus peab sisaldama määruse § 20 lõike 6 punktides 1–4 nimetatud andmeid.*

TTJA teeb ettepaneku lisada külaliste registreerimise regulatsioonile aeg, s.t kui kaua külaliste andmeid tuleks säilitada.

17. Eelnõu § 20 lg 2 näeb ette, et *külalise ligipääsuõigus relvahoidla või relvatehase territooriumile hõlmab ka ligipääsuõigust relvahoidlasse või relvatehasesse.*

TTJA hinnangul ei ole eeltoodud säte piisavalt selge ning sellest võiks järeldada, et külalised, kellel on ligipääsuõigus relvahoidla või relvatehase territooriumile omavad ka ligipääsuõigust relvahoidlasse või relvatehasesse. TTJA teeb ettepaneku sätte sõnastust täpsustada.

18. Eelnõu § 22 lg 4 näeb ette, et *ettevõtja peab arvestust isikute üle, kellele on antud iseseisev ligipääsuõigus relvahoidlasse või relvatehasesse sisenemiseks. Ettevõtja peab arvestust ka ligipääsuõiguse loomise ja lõppemise üle.*

TTJA hinnangul võiks eeltoodud eelnõu sätet täpsustada ning kohustada ettevõtjat kehtestama relvahoidlasse või relvatehasesse ligipääsuõiguse andmise korra ja määrama vastutavad isikud.

19. Eelnõu § 23 lg 3 näeb ette, et *sõjaliseks väljaõppeks kasutatavaid vahendeid ei liigitata lõikes 2 viidatud ohuklassidesse. Sõjaliseks väljaõppeks kasutatavad vahendid peavad olema selgelt eristatavad lõhkeainet ja muid ohtlikke aineid sisaldavatest toodetest ning olema asjakohaselt tähistatud.*

TTJA hinnangul on sätte esimene lause eksitav ja ei vasta täna kehtivatele õigusaktidele, kuivõrd paukpadruneid, õppegranaate ja muud imitatsioonivahendeid on klassifitseeritud vähemalt ohuklassile ja sobivusrühmale 1.4S. TTJA teeb ettepaneku eelnõu § 23 lg 3 esimese lause eemaldamiseks.

20. Eelnõu § 24 reguleerib laske- ja lahingumoona sobivusrühmadesse jaotamise. TTJA hinnangul on säte ebavajalik, kuivõrd määrus on mõeldud ettevõtjatele, kes peavad arvestama laske- ja lahingumoona käitlemisel kehtivaid ÜRO ja ADR nõudeid. Ohuklassidesse ja sobivusrühmadesse jaotumine on juba teiste õigusaktidega kindlaks määratud.

21. Eelnõu § 25 reguleerib laskemoona ja lahingumoona hoidmise lahingumoonalaos. Sättes ei ole aga arvestatu asjaoluga, et laske- ja lahingumoona ladustamiseks on vajalik käitamisluba ning kogu tegevus peab olema käitamislomal määratuga kooskõlas. TTJA teeb ettepaneku lisada säte, mis näeb ette, et laskemoona ja lahingumoona võib ladustada käitamislomal näidatud mahus.

22. Eelnõu § 26 lg 3 näeb ette, et *ettevõtja peab arvestust lahingumoonalao ning laskemoona- ja lahingumoonatehase territooriumil viibivate külaliste kohta. Arvestus peab sisaldama käesoleva määruse § 21 lõike 3 punktides 1–4 toodud andmeid.*

TTJA teeb ettepaneku lisada külaliste registreerimise regulatsioonile aeg, s.t kui kaua külaliste andmeid tuleks säilitada.

23. Eelnõu § 32 näeb ette sõjarelvade, relvasüsteemi, sõjarelva laskemoona ja lahingumoona veo korraldamise.

TTJA hinnangul ei ole määrukses veolubade reguleerimine vajalik, kuivõrd määrukses adreksaadiks on ettevõtja, kellele kohalduvad ka lõhkematerjaliseadus ja strateegilise kauba seadus. Veo korraldamisel tuleks juhinda eelnimetatud seadustest.

24. Lisaks teeme ettepaneku lõhkematerjaliseaduses reguleeritud Eesti territooriumi piires toimuvate lõhkematerjalide vedamise loakohustus asendada teavitamiskohustusega. Riigisiseste veolubade taotluste menetlemisel kontrollib TTJA loataotluse nõuetele vastavust, taotluses kirjeldatud veotingimuste nõuetelevastavust ja Politsei- ja Piirivalveameti ning Kaitsepolitseiarneti arvamus julgeoleku kõrgendatud ohu esinemisele. Muud asjaolud, mida TTJA saab veoloa andmisest keeldumiseks hinnata, on asjakohased üksnes piiriüleste vedude puhul. Siseriiklike vedude korral korraldavad lõhkematerjalide vedamisi üksnes TTJA poolt antud tegevuslubadega ettevõtted. Loataotluses kirjeldatud veotingimuste ning taotluse üldise nõuetelevastavuse kontrolli puhul on tegu formaalse nõuetelevastavuse kontrolliga ning siseriiklike lõhkematerjalide vedamisel täidaks eesmärgi ka üksnes veost teavitamise kohustuse olemasolu. Ühtlasi vähendaks veoloa olemasolu asendamine teavitamiskohustusega halduskoormust nii ettevõtjale kui ka riigile.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Kristi Talving
peadirektor

Grete Leesmann
grete.leesmann@ttja.ee